

Motion till riksdagen

1986/87:L125

Per-Olof Strindberg m. fl. (m)

Exekutionsväsendets organisation m. m. (prop.
1986/87:52)

I propositionen föreslås riksdagen ta ställning till principiella riktlinjer för exekutionsväsendets organisation. Enligt propositionen är avsikten att en kommitté skall tillkallas för att lämna förslag till hur den nya organisationen närmare bör utformas. Det anförda betyder att riksdagen förväntas yttra sig på grundval av ett bristfälligt underlag. Detta finner vi otillfredsställande. Det saknas således förutsättningar för oss att slutgiltigt ta ställning till de frågor som behandlas i propositionen.

I propositionen föreslås att nuvarande organisation av kronofogdemyndigheterna ändras så att en kronofogdemyndighet bildas i varje län. Detta betyder att nuvarande 81 kronofogdemyndigheter minskar till 24. Enligt propositionen talar mycket för att en sådan ändring kommer att öka möjligheterna till att rationellt utnyttja tillgängliga resurser inom exekutionsväsendet. Det framhålls också som en avsevärd fördel att endast en myndighet företräder de exekutiva intressena i länet i kontakter med övriga länsorgan och med centrala myndigheter och verk, liksom att en effektiv samverkan mellan kronofogdemyndigheterna och skattemyndigheterna främjas på regional nivå.

Enligt vår mening synes det föreligga goda skäl för en minskning av antalet kronofogdemyndigheter. Vi menar dock att det är olyckligt att — såsom sker i propositionen — binda omorganisationen just till att det skall skapas en kronofogdemyndighet i varje län. Det kan enligt vår mening finnas skäl att frångå länsindelning, då nya kronofogdemyndigheter skall bildas. Det kan vidare finnas anledning att ha fler kronofogdemyndigheter än vad som framgår av propositionen. Vi är emellertid, såsom vi inledningsvis anförde, inte beredda att på nu föreliggande underlag definitivt ta ställning till den framtida organisationen av kronofogdemyndigheterna.

Enligt regeringen skall en särskild organisationskommitté tillkallas för att lämna förslag till utformningen av kronofogdemyndigheternas organisation m. m. Kommittén bör vara oförhindrad att överväga en organisation som avviker från propositionens förslag. Först när resultatet av denna kommittés arbete föreligger finns förutsättningar att definitivt ta ställning i organisationsfrågan. Vi utgår därför från att riksdagen bereds tillfälle att ta ställning till den framtida utformningen av kronofogdemyndigheternas organisation, sedan kommittén slutfört sitt arbete.

I propositionen föreslås vidare att riksskatteverket skall få till uppgift att leda verksamheten i exekutionsväsendet. Riksskatteverket skulle således få kraftigt vidgade möjligheter att styra exekutionsväsendet jämfört med vad som gäller i dag.

Frågan om skapandet av ett centralorgan för exekutionsväsendet var under slutet av 1960-talet och början av 1970-talet föremål för omfattande utredning och debatt. Det visade sig då finnas ett brett motstånd mot att centralmyndighetsuppgifterna skulle tilldelas riksskatteverket. Som alternativ framfördes i stället att ett fristående centralorgan skulle skapas. För att markera den speciella ställning som kronofogdemyndigheterna har genom att de ensam tilldelas de rent exekutiva arbetsuppgifterna, överläts slutligen endast de administrativa frågorna till riksskatteverket. Som följd av denna ordning har riksskatteverket för närvarande begränsade befogenheter att utfärda föreskrifter för den exekutiva verksamheten.

Det förslag som regeringen nu önskar riksdagens stöd för har inte föregåtts av någon offentlig utredning. Motiveringarna till varför den ordning som rått sedan början av 1970-talet nu bör ändras, är ytterligt kortfattade i propositionen. Som skäl åberopas främst att skatteindrivningen kan bli effektivare. I propositionen anförs i denna del bl. a.: "Genom att riksskatteverket får i uppdrag att leda verksamheten både i skatteförvaltningen och i exekutionsväsendet kan ledning och styrning av verksamheten med att driva skatter och avgifter ske utifrån en för hela skatteförvaltningen gemensam och samordnad målsättning."

I propositionen saknas tillräckligt underlag för att innebörden av förslaget skall kunna bedömas. De skissartade beskrivningar som propositionen innehåller är helt otillräckliga för riksdagens prövning. Det redovisas inte någon godtagbar utredning angående behovet av nyordning eller konsekvenserna av ett genomförande av förslaget. Mot bakgrund av det torftiga underlag som presenteras är det inte överraskande att någon remissbehandling inte heller har ägt rum. Det är således uppenbart att det beredningskrav som gäller för regeringsärenden enligt 7 kap. 2 § regeringsformen inte har uppfyllts. I detta lagrum föreskrivs att vid beredningen av regeringsärenden skall behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. I den omfattning som behövs skall även tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig. Regeringens handlande ger intryck av att den har en vilja att kringgå kraven på beredning och därmed undandra riksdagen dess grundlagsfästa rätt att efter noggrann granskning av fördelar och nackdelar ta ställning till propositionen.

Med hänsyn till att beredningskravet frångåtts är det svårt att bedöma effekterna av regeringens förslag. Av tidigare utredningar i frågan och av de — visserligen helt otillräckliga — motiveringar som regeringen nu förmått att presterat, framgår dock att det finns skäl att motsätta sig att riksskatteverket skall erhålla en så stark ställning i exekutionsväsendet.

Kronofogdemyndigheterna har till huvuduppgift att förverkliga rättsanspråk som har fastställts i domar och förvaltningsbeslut. Därvid skall kronofogdemyndigheterna opartiskt avgöra olika tvistiga frågor mellan sökande och gäldenär. En utgångspunkt är att alla sökande skall behandlas lika i ärendena, oberoende av om det är en enskild person eller staten som är sökande. Kronofogdemyndigheterna har dessutom till uppgift att ta till vara statens intressen som borgenär när det gäller skatter och avgifter. Regeringens förslag kommer sannolikt *i praktiken* att medföra att allmänheten uppfattar kronofogdemyndigheterna såsom infogade i skatteförvaltningen.

Allt talar för att en sådan ordning skulle rubba allmänhetens tilltro till exekutionsväsendets opartiskhet. Skattemyndigheternas huvuduppgift är ju att ta till vara statens fiskala intresse. Det finns all anledning att förmoda att riksskatteverket i sin föreslagna ledningsfunktion starkt kommer att prioritera just indrivning av skatter. Med hänsyn till det anförda ställer vi oss avvisande till propositionens förslag i denna del.

Regeringen föreslår vidare att de nya kronofogdemyndigheterna skall ledas av en lekmanstyreelse. Även denna fråga är helt ny och har således inte behandlats av någon tidigare utredning eller kommenterats av någon remissinstans. Motiveringarna för förslaget är undermåliga. Redan av detta skäl bör förslaget avvisas. Vi vill dock ytterligare anförda följande. Det är svårt att se att ett genomförande av förslaget skulle medföra några fördelar. Det skulle endast resultera i ökad byråkrati. Till detta vill vi foga att förslaget går stick i stäv med den utveckling som pågår vad gäller lekmannainflytande i olika statliga organ på länsnivå. Vad som sker nu är ju att sådant inflytande i ökad utsträckning avskaffas.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kronofogdemyndigheternas framtida organisation och riksdagens medverkan då organisationen bestäms,
2. att riksdagen avslår proposition 1986/87:52 såvitt avser att riksskatteverket skall få till uppgift att leda verksamheten i exekutionsväsendet,
3. att riksdagen avslår proposition 1986/87:52 såvitt avser att kronofogdemyndigheterna skall ledas av en lekmanstyreelse.

Stockholm den 20 november 1986

Per-Olof Strindberg (m)

Allan Ekström (m)

Ewy Möller (m)

Hugo Hegeland (m)

Sven Munke (m)

Göran Ericsson (m)

Margareta Gard (m)

Nic Grönvall (m)

Håkan Stjernlöf (m)

Björn Körlof (m)

Arne Svensson (m)

Jerry Martinger (m)

Mona Saint Cyr (m)

